

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 6Co/42/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3513203150
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 01. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Stanislava Marková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2015:3513203150.1

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v právnej veci navrhovateľa: CD Consulting, s.r.o., Praha 3, Nagano Office Center, K červenému dvoru 3269/25a, právne zastúpeného Fridrich Paľko, s.r.o., advokátska kancelária, Gröslingova 4, Bratislava IČO: 36864421, proti odporkyni A. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom B.. č.XXX, Z., v konaní o zaplatenie 352,- Eur a iné, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom zo dňa 08.10.2013 č. k. 10C/238/2013-44, v senáte takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvého stupňa zrušuje a vec vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Rozsudkom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom zo dňa 08.10.2013 č. k. 10C/238/2013-44 bol zamietnutý návrh, ktorým sa navrhovateľ ako majiteľ zmenky nadobudnutej indosamentom od spoločnosti Pohotovosť, s.r.o. domáhal voči odporkyni ako vystaviteľovi vlastnej zmenky nároku na zaplatenie zmenkovej sumy 311,- Eur, zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne z postupne dlžných súm za obdobie od 23.06.2010 do zaplatenia, 6,00 % ročného úroku z postupne dlžných súm za obdobie od 06.09.2010 do zaplatenia a z titulu zmenkovej odmeny sumu 1,17 Eur. Návrh bol uplatnený procesným postupom podľa Nariadenia (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej Nariadenie). V odôvodnení rozsudku prvostupňový súd uviedol, že na podklade vykonaného dokazovania dospel k záveru, že návrh nie je dôvodný. Z vyjadrenia navrhovateľa malo vyplývať, že predložená zmenka je vistazmenkou. Súd preskúmal zmenku z pohľadu jej splatnosti, pričom dospel k záveru, že ide o vlastnú zmenku, ktorá má uvedené dve možnosti splatnosti, čo spôsobuje jej absolútnu neplatnosť z dôvodu jej neurčitosti. Neurčitý údaj splatnosti zmenky je spôsobený zápismi údajov na zmenke, keď zo zápisu "zaplatím za túto zmenku pri predložení", je uvedená splatnosť na nahliadnutie a z údaju "na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia" je uvedená splatnosť na určitý čas. Súd nemohol považovať tento údaj za predĺženie lehoty v zmysle § 34 ods. 1 zák. č. 191/1950 Zb. o zmenkách a šekoch, keďže tento údaj vzbudzuje pochybnosť o druhu splatnosti zmenky. Ak by vystaviteľ zmenky mal vôľu predĺžiť lehotu na videnie zmenky, údaj mal správne znieť "na platenie predložiť v lehote do 4 rokov od vystavenia". V tejto súvislosti súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č.k. 1 Obdo 59/2010 zo dňa 26.01.2011, ktorý jednoznačne skonštatoval, že ak sú v zmenke uvedené dve rozdielne určenia splatnosti (na videnie a do dvoch rokov od vystavenia), spôsobuje to jej neplatnosť, a to s poukazom na ust. 33 ods. 2 zák. č. 191/1950 Zb. o zmenkách a šekoch, v znení neskorších predpisov. Z uvedeného je zrejmé, že pri uplatňovaní zmenkového práva sa uplatňuje prísny formalizmus. O trovách konania súd rozhodol v súlade s § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že úspešnej odporkyni nepriznal náhradu trov konania, pretože si žiadne neuplatnila.

Proti rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ. Žiadal napadnuté rozhodnutie zmeniť a jeho návrhu vyhovieť. Považuje napadnuté rozhodnutie za prekvapivé, pretože pokiaľ odporca žalovaný nárok nepoprel, neprichádzalo do úvahy zamietnutie návrhu, ale najmä považoval napadnuté rozhodnutie za rozporné s konštantnou judikatúrou Najvyššieho súdu SR, na ktorú v odvolaní poukazuje.

V prekvapivosti rozhodnutia, vidí navrhovateľ odňatie možnosti konať pred súdom. Nesúhlasí so záverom prvostupňového súdu o dvojitej splatnosti zmenky, keďže údaj "na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia" je modifikáciou lehoty na predloženie zmenky k plateniu podľa § 34 ods. 1 tretia veta ZŠZ a nie ďalším údajom o splatnosti. Uvedené dôvody odvolania navrhovateľ právne kvalifikuje podľa ust. § 205 ods. 2 písm. b) O.s.p. (iná vada s následkom nesprávneho rozhodnutia vo veci), ust. § 205 ods. 2 písm. a) O.s.p. v spojení s ust. § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. (odňatie možnosti konať pred súdom) a ust. § 205 ods. 2 písm. f) O.s.p. (nesprávne právne posúdenie veci).

Odporkyňa nevyužila svoju zákonnú možnosť písomne sa vyjadriť k podanému odvolaniu.

Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací vec preskúmal podľa § 212 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa je potrebné podľa § 221 ods. 1. písm. h) O.s.p. zrušiť z týchto dôvodov:

Odvolací súd nepovažuje právny záver prvostupňového súdu o neplatnosti zmenky z dôvodu rôznych údajov o jej splatnosti, za správny. Zo zmenky vyplýva jednoznačne doba splatnosti, pretože obsahuje údaj „zaplaťte pri predložení“. Zmenka je platnou zmenkou, splatnou na videnie tak, ako to vyplýva z § 33 ods.1 Zákona zmenkového a šekového. Ak je zmenka splatná na videnie, a to buď podľa výslovnej doložky na nej uvedenej, napr. „zaplaťte na videnie“, alebo „zaplaťte pri predložení“, ale aj „zaplaťte za túto vista zmenku“ a pod. alebo preto, že na nej, ak nejde o blanko zmenku, nie je splatnosť uvedená, a potom podľa čl. I § 2 ods. 2 a § 76 ods. 2 ZZŠ platí za zmenku splatnú na videnie zo zákona, nie je možné pri jej vystavení určiť, kedy bude skutočne splatná a ktorým dňom splatnosť nastane. Toto rozhodnutie je vždy na majiteľovi zmenky, ktorý v rámci lehoty stanovenej na predloženie, môže kedykoľvek zmenku na platenie označenej osobe predložiť a následne je nevyhnutné zmenku zaplatiť bez zbytočného omeškania. Oprávnenie majiteľa vista zmenky, pokiaľ ide o predloženie zmenky na platenie, a tým aj určenia dňa splatnosti, kedy musí byť zmenka zaplatená ihneď, nie je neobmedzené a majiteľ zmenky tak musí urobiť v určitej lehote. Zákon stanovuje podpornú ročnú lehotu, ktorá plynie od dátumu vystavenia uvedeného na zmenke, a to aj keby skutočný deň vystavenia bol preukázateľne iný. Táto zákonná lehota sa však uplatní len vtedy, ak nebude zo zmenky vyplývať iná lehota. Takúto inú lehotu môže vždy stanoviť vystaviteľ zmenky, a to tak dlhšiu, ako aj kratšiu. Indosanti potom už môžu lehotu zo zmenky len skrátiť, nie však predĺžiť. Tak, ako to vyplýva z § 75 bod 3 ZZŠ je údaj o splatnosti obligatórnou náležitosťou vlastnej zmenky, podstatou ktorej je sľub vystaviteľa zmenky, že majiteľovi zmenkovej sumy v mieste a čase tak, ako to vyplýva zo zmenky, zaplatí sám zmenkovú sumu. Z obsahu znenia zmenky, ktorá bola určená na videnie, teda po predložení, nevyplýva žiaden rozpor v údajoch o splatnosti. Veta „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“ predstavuje prípustnú modifikáciu lehoty na predloženie zmenky k plateniu podľa ust. § 34 ods.1, tretia veta Zákona zmenkového a šekového, z ktorej vyplýva, že splatnosť zmenky nastáva v momente predloženia, pričom predložiť ju je možné v lehote 4 rokov od jej vystavenia a až po jej predložení, v lehote 4 rokov nastáva jej splatnosť. Nejde teda o neurčitý, resp. rozporný údaj o splatnosti zmenky, ktorý by spôsobil jej neplatnosť. Právne posúdenie veci prvostupňovým súdom je preto nesprávne.

Odvolací súd dodáva, že z návrhu je bez pochybností zrejmé, že navrhovateľ uplatňuje nároky na peňažné plnenie z vlastnej zmenky, a to na zmenkovú sumu, úrok, a zákonný šesťpercentný úrok. Ďalej uvedené sa vzťahuje na zmenku všeobecne, prípadne v špecifikách na zmenku vlastnú. Zmenka je samostatným právnym dôvodom (titulom) vzniku práv a povinností, tak ako je ním v iných prípadoch napríklad priamo zákon, zmluva, delikt, konštitutívne rozhodnutie súdu a pod. Zmenka nie je právnym úkonom. Je listinným cenným papierom, ktorý vzniká na základe právneho úkonu. Vzhľadom na uvedenú povahu samostatného právneho dôvodu, vyplývajú práva zo zmenky vždy bez ďalšieho iba zo samotnej zmenky. Preto iba zmenka, teda nič viac ako samotná listina náležitého obsahu, je vždy dostatočná na preukázanie práv z nej vyplývajúcich. Súčasne sú požiadavky na obsah platnej zmenky natoľko minimálne, že na nej nemusí byť uvedené, prečo k jej vzniku došlo, nemusí byť teda uvedený hospodársky dôvod (kauza) jej vzniku, v čom spočíva abstraktnosť tohto cenného papiera. Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ majiteľ zmenky uplatní na súde práva zo zmenky a predloží platnú zmenku, vznik nároku zo zmenky tým preukáže.

Zásadný aspekt veci spočíva v špecifikách procesného postupu, na základe ktorého bol nárok uplatnený a vo veci konané. Nariadenie upravuje osobitný procesný postup, ktorého cieľom je zjednodušené

uplatnenie nárokov s nízkou hodnotou sporu v cezhraničných sporoch. Nie je však procesnou úpravou úplnou a izolovanou. Z povahy prameňa tohto právneho predpisu ale aj z jeho výslovného znenia (čl. 19 Nariadenia) vyplýva vzťah jeho špeciality k lex fori, teda k procesnému predpisu štátu konajúceho súdu, v tomto prípade k O.s.p. Všetky Nariadením neupravené otázky, sa teda riešia podľa O.s.p. Osobitne je potrebné poukázať, že ako každý procesný predpis, aj Nariadenie je v prvom rade prostriedkom k dosiahnutiu spravodlivého súdneho rozhodnutia.

Prvostupňový súd v odôvodnení rozsudku vysvetľoval danosť svojej právomoci a miestnej príslušnosti aj v zmysle čl. 16 bodu 2 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, ktorý upravuje právomoc vo veciach spotrebiteľských zmlúv, ak je žalovaný spotrebiteľ. Aj keď v ďalšom prvostupňový súd neuvádza právne posúdenie veci ako veci spotrebiteľskej, odvolací súd dodáva, že z vykonaných dôkazov je nepochybné, že zmenka bola vydaná na rad spoločnosti Pohotovosť, s.r.o., o ktorej je z verejného registra (obchodný register) zrejme, že je poskytovateľom úverov, pričom nie je bankou. Súčasne zmenka obsahuje údaj "číslo zmluvy" s viacmiestnym číselným údajom, javí sa vystavená v sérii viacerých typovo totožných zmeniek s predtlačným remitentom v osobe spoločnosti Pohotovosť, s.r.o., predtlačným zmenkovým úrokom 0,25 % denne (91,25 % ročne) a súčasne v predtlačí predpokladá rozlišovanie, či je vystaviteľom fyzická osoba - nepodnikateľ, alebo živnostník (alternatívne uvádza napr. rodné číslo/IČO a pod.). V tomto prípade bol vystaviteľ zmenky, teda odporkyňa identifikovaná údajmi nepodnikateľa. Zo samotného obsahu zmenky sa s vysokou pravdepodobnosťou javí, že zmenka sa týka spotrebiteľského vzťahu (ust. § 52 OZ). Je skutočnosťou známou z vlastnej činnosti súdu, zvlášť z exekučných vecí, že spoločnosť Pohotovosť, s.r.o. poskytovala úvery v prevažnej miere spotrebiteľom, a že tieto úvery boli zabezpečené zmenkou. Vyžadujúc bežnú podnikateľskú opatrosť navrhovateľa, ktorý nadobudol a na súde uplatnil rovnakým spôsobom stovky zmeniek od spoločnosti Pohotovosť, s.r.o., je potrebné uvedené vedomosti o pôvode zmenky predpokladať aj u neho. Existujú tak objektívne pochybnosti o tom, či predložená zmenka, i keď platná, je spôsobilou zaväzovať odporkyňa k plneniu podľa nej. Javí sa totiž, že pôvod zmenky je v spotrebiteľskom vzťahu, v ktorom je potrebné so zmenkou narábať zvlášť opatrne. Súčasne je priamo zo zmenky zrejme, že zaväzuje k plateniu úroku vo výške viac ako 90 % ročne, čo tiež vyžaduje zvýšenú pozornosť súdu z pohľadu prípustnosti takéhoto vysokého plnenia. Vzniknuté pochybnosti o kvalite zmenkovej zmluvy, na základe ktorej zmenka vznikla, je potrebné odstrániť, aby mohol súd vo veci vydať rozhodnutie spĺňajúce požiadavky súdneho rozhodnutia, teda rozhodnutie najmä zákonné a spravodlivé. Preto je oprávnený vykonať za účelom odstránenia uvedených pochybností ďalšie dokazovanie, ktoré je tu nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci (ust. § 120 ods. 1 O.s.p.). Toto ďalšie dokazovanie vykoná na odstránenie pochybností vyplývajúcich priamo z najvýznamnejšieho dôkazu predloženého navrhovateľom, teda zo zmenky. Pokiaľ priamo z dôkazu, na ktorom je založený uplatnený nárok, vznikajú závažné pochybnosti o tom, či je uplatnený nárok v súlade s právom, nemôžu tieto pochybnosti ostať súdom neodstránené. Súd je tu povinný zvoliť taký procesný postup, ktorým uvedenú vlastnú pochybnosť o zákonnosti uplatneného nároku odstráni, teda aj postup podľa ust. § 120 ods. 1 O.s.p. Predíde tak vydaniu rozhodnutia, o predmete ktorého by z hľadiska súladu s právom sám pochyboval, čo by bolo v priamom rozpore so základným poslaním súdu, ktorým je ochrana práva.

Ďalšie dokazovanie k otázkam zmenkovej zmluvy - kauzy zmenky, je tak z hľadiska jeho dôvodu prípustné, i keď iba výnimočne. Dokazovanie slúži na to, aby rozhodnutie súdu obstálo z hľadiska spravodlivosti, ktorá musí byť v právnom štáte dosiahnuteľná v zásade na základe akéhokoľvek právneho predpisu, zvlášť ak na spravodlivosť ako vodiaci princíp svojej právnej úpravy predpis priamo odkazuje (bod 1 preambuly Nariadenia). V každom prípade však musí byť toto dokazovanie vykonané zákonným spôsobom, teda s možnosťou účastníkov vyjadriť sa k nemu.

V plnej miere sa možno stotožniť so závermi Vrchného súdu v Prahe, ktoré konštatoval vo svojom rozsudku z 29.04.2013, sp. zn. 9 Cmo 122/2013 (Právní rozhledy 13-14/2013, str. 508, tiež www.beck-online.cz). Citovaný rozsudok totiž v dotknutej časti vychádza z principiálne identickej právnej úpravy spotrebiteľského práva a z totožnej právnej úpravy zmenkového práva. Vrchný súd uvádza: "Je potrebné mať na zreteli, že v posudzovanom prípade je zmenková zmluva v zmysle definície ust. § 52 Občianskeho zákonníku (ObčZ) spotrebiteľskou zmluvou. Nemožnosť uzavrieť v tomto prípade zmenkovú zmluvu zakladajúcu zmenku na rad možno nepriamo dovodiť aj zo zákazu stanoveného v ust. § 56 ods. 1, ods. 3 písm. k) ObčZ". (V slovenskom právnom poriadku ust. § 53 ods. 1 OZ v znení ku dňu vystavenia zmenky, podľa ktorého spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré

spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka") a tiež ust. § 53 ods. 4 písm. b) OZ, podľa ktorého sa za neprijateľné zmluvné podmienky v spotrebiteľskej zmluve považujú najmä ustanovenia, ktoré dovoľujú dodávateľovi previesť práva a povinnosti zo zmluvy na iného dodávateľa bez súhlasu spotrebiteľa, ak by prevodom došlo k zhoršeniu vymožitelnosti, alebo zabezpečenia pohľadávky spotrebiteľa.) K druhému citovanému ustanoveniu vrchný súd ďalej uvádza, že pokiaľ nemôže prevod dlhu dodávateľa spôsobiť zhoršenie vymožitelnosti pohľadávky spotrebiteľa, je nutné dospieť k záveru, že takáto nedovolenosť platí aj v opačnom postavení, teda keď dodávateľ prevádza pohľadávku (v danom prípade zmenku, ako vec, ktorá generuje pohľadávku) a spotrebiteľ má v dôsledku tohto prevodu sťaženú obranu voči nadobúdateľovi. Vrchný súd napokon uzatvára, že pokiaľ nie je v zmenkovej zmluve (teda aj v zmenke; pozn. odvolacieho súdu) vylúčená prevoditeľnosť zmenky rubopisom (doložkou "nie na rad" podľa § 11 ods. (2) ZŠZ; pozn. odvolacieho súdu), potom taká zmluva obsahuje dojednanie, ktoré spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán k ujme spotrebiteľa. Z uvedeného prijíma vrchný súd záver, že pre rozpor so zákonom je podľa § 39 ObčZ (ust. § 39 OZ) neplatná zmenková zmluva, na základe ktorej spotrebiteľ podpísal v prospech podnikateľa zmenku na rad súvisiacu so spotrebiteľským úverom. Táto skutočnosť nespôsobuje neplatnosť zmenky, zakladá však dôvodnú obranu proti povinnosti zaplatiť zmenku jej majiteľovi. Na závery citovaného rozsudku odkazuje aj Ústavný súd ČR vo svojom náleze IV. 457/2010 zo dňa 18.07.2013 (www.nalus.usoud.cz), v ktorom sa zaoberal problematikou indosovaných zmienek v spotrebiteľských vzťahoch.

Zo vyššie uvedeného teda vyplýva, že v ďalšom konaní je prvostupňový súd oprávnený vykonať dôkazy k okolnostiam kauzy zmenky, z ktorej navrhovateľ uplatňuje právo, a to v zásade všetky, ktoré bude nevyhnutne potrebovať na spravodlivé rozhodnutie vo veci. Do úvahy tu prichádza najmä listina úverovej zmluvy označenej na zmenke. Dokazovanie musí prvostupňový súd vykonať spôsobom zaručujúcim účastníkom právo na vyjadrenie k dôkazom. Pokiaľ sa bude jednať o dôkazy, ku ktorých vykonaniu pristúpi bez návrhu účastníkov, musí účastníkom pred rozhodnutím vo veci uviesť, k akým rozhodujúcim skutočnostiam mieni dokazovanie vykonať a aké dôkazy mieni vykonať. Pokiaľ nariadi vo veci pojednávanie, na ktorom predmetné dokazovanie vykoná, uvedené práva účastníkov tým naplní, pretože im možnosť vyjadriť sa k dôkazom vytvorí na pojednávaní.

Pre prípad, že z vykonaného dokazovania prvostupňový súd zistí, že zmenka má pôvod v spotrebiteľskom vzťahu, vykoná ďalšie skutkové zistenia potrebné k otázkam platnosti zmluvy, na základe ktorej zmenka vznikla (kauzy zmenky). Pri právnom posúdení týchto zistení sa bude riadiť vyššie uvedenými právnymi závermi o dopade prípadnej neplatnosti kauzy zmenky, na uplatnené plnenia zo zmenky.

Právnymi názormi odvolacieho súdu o spôsobe vykonania dokazovania ako aj o ostatných právnych otázkach v tomto rozhodnutí riešených, je súd prvého stupňa v ďalšom konaní viazaný (§226 O.s.p.).

V novom rozhodnutí vo veci, prvostupňový súd rozhodne aj o trovách odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Trenčíne jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné .